

İmam Hatip Meslek ve DİKAP Dersi Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) İle İlgili Görüşleri

Teceli KARASU

Dr. Öğr. Üyesi

Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, Türkiye

ORCID: 0000-0003-4218-2802

tcellikarasu@hotmail.com

Öz

Eğitim Bilişim Ağı (EBA), farklı düzeye ve öğrenme stillerine sahip öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla e- içeriklerin sunulduğu sosyal öğrenme ağıdır. Bu ağda diğer derslere ait olduğu gibi imam hatip okulları ile normal okullarda yer alan din eğitimine ilişkin zorunlu ve seçmeli derslere ait uygulamalar yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, İmam Hatip Meslek dersleri ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin düşüncelerini belirleyerek EBA'nın geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Bu amaçla olası farklılıklara dikkat edilerek 18 kişilik çalışma grubu oluşturulmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış soruların yer aldığı görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Çalışma grubunun, EBA'yı bildikleri, verimli ve kullanışlı gördükleri ancak fiziksel, alt yapı, internet yokluğu ve içerik hazırlama konusunda bilgi yetersizliği gibi nedenlerden az kullandıkları tespit edilmiştir. Engellilere yönelik uygulamalara, Arapça materyallere, güncel uygulamalara yer verilmesi ve ders içeriklerinin hazırlanmasına yönelik hizmet içi eğitim verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: EBA, Din Eğitimi, İmam Hatip Okulları.

Imam Hatip Vocational and Religious Culture and Moral Knowledge Course Teachers' Views on Educational Media Network (EBA)

Abstract

The Education Information Network (EBA) is a social learning network in which e-learning content is provided to contribute to the development of students with different levels and learning styles. In this network, as in other courses, there are applications of mandatory and elective courses related to religious education in Imam Hatip schools and normal schools. The aim of this study is to contribute to the development of EBA by determining Imam Hatip Vocational Courses' and Religious Culture and Ethics Education' teachers' thoughts on EBA. For this purpose, a study group of 18 people was formed by paying attention to possible differences. The data were collected through an interview form with semi-structured questions. As a result, it is confirmed that the study group knew EBA and found it efficient and useful but because of the lack of information about physical, infrastructure, internet and lack of information about content preparation they used EBA less. In this context, it may be suggested to provide in-service training for disability-oriented applications, Arabic materials, current applications and preparation of course contents.

Keywords: EBA, Religion Education, Imam Hatip Schools.

GİRİŞ

Çağımızda hızla gelişen teknoloji hayatın pek çok alanına nüfuz etmektedir. Eğitim- öğretimde; televizyon, film/video oynatıcılar, tepegöz ve projeksiyonlar ile başlayan teknolojiden faydalanma; bilgisayar, akıllı tahta, tablet gibi aygıtlar ile hız kazanmıştır. Son dönemde Milli Eğitim Bakanlığı teknolojiden yararlanarak eğitimin kalitesinin artırılmasına yönelik projeler geliştirmektedir. Bu projelerden biri EBA'dır. 2015 yılından itibaren kullanıma açılan EBA'da örgün eğitimde yer alan tüm derslere yönelik uygulamalar mevcuttur. Bu uygulamalar zamanla zenginleşmekte ve farklılaşmaktadır. EBA'da öğrencilerin dini eğitimlerine yönelik pek çok uygulama da bulunmaktadır. Ancak ulaştığımız alan yazında bu uygulamaların iyileştirilmesine yönelik bilimsel bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Din eğitiminde teknolojiden faydalanmanın önemli ve sürekli geliştirilmeye olan ihtiyacı bu çalışmanın gerekçesini oluşturmaktadır.

EĞİTİM BİLİŞİM AĞI (EBA)

Teknolojinin gündelik hayatın pek çok safhasında kullanılması, eğitimde kullanılan öğretim modellerinin de teknoloji ile birlikte değişmesini beraberinde getirmiştir. Öğrenciyi aktif bir şekilde öğretim ortamlarına dâhil edebilen, bireysel olarak ilerlemesine imkân sağlayan, yalnız başına tekrara ve çoklu duyu organlarından yararlanarak öğrenmeye katkı sağlayan internet ortamında öğrenme son dönemin vazgeçilmezi haline gelmiştir (Taşkıran, 2017: 284). Bu alanda ülkemizde resmi olarak ilk ciddi adımlar 2012 yılından itibaren hayata geçirilmeye başlanan “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH)” ile atılmıştır. Bu proje kapsamında eğitim-öğretim sürecini etkileyen önemli bileşenlerden birisi “e-içeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi” olmuştur. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) tarafından her sınıf seviyesine uygun, doğru ve güvenilir e-içerikleri sunmak için 2012 yılında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hizmete sunulmuştur. Bu platformun amacını MEB, “okulda, evde, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamaktır” şeklinde tanımlamıştır (EBA, 2017; Öner, 2017: 228). MEB tarafından 2015-2016 eğitim-öğretim yılından itibaren belli aralıklarla öğretmenlere fırsat eşitliğine ve farklı öğrenme stiline sahip öğrencilere imkân sağlayan EBA hakkında hizmet içi eğitim verilmektedir. Böylece öğretmenlerin gittikçe zenginleşen bu çevrimiçi sosyal eğitim ağını daha sık ve verimli bir biçimde kullanmaları ve öğrencilerini bu sürece dâhil etmeleri beklenmektedir. Bununla birlikte EBA üzerindeki bazı içerik ve uygulamalara herkes tarafından ulaşılabilir. EBA çeşitli içeriklere sahip modüllerden oluşmaktadır.

EBA Ders: Öğrenciler bu modül aracılığıyla sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle birlikte çalışabilmekte, onlarla iletişim kurabilmekte ve paylaşımında bulunabilmektedir. Öğretmenlerinin gönderdiği ödev ve alıştırmaları çalışma takviminden anlık takip ederek çalışmalarını zamanında yapabilmekte ve

diledikleri zaman diledikleri konuya çalışabilmektedirler. Okullarına ait sayfada paylaşımlar yaparak, oylama ve etkinliklere katılıp hem okulda hem de okul dışında öğrenmeyi sürdürebilmektedirler. Benzer şekilde öğretmenler bu ağ aracılığı ile meslektaşlarıyla birlikte iş birliği yapıp öğrencilerine eğitsel paylaşımlarda bulunabilmektedirler. Öğretmenler, EBA Ders'te oluşturdukları veya takip ettikleri gruplarda eğitsel tartışmalar düzenleyip öğrencilerin hizmetine sunabilmektedirler. Ayrıca öğretmen ve öğrenciler burada yer alan içerik geliştirme araçlarını kullanarak ürettikleri içeriklerle Milli Eğitim Bakanlığı'nın tüm dünyaya e-içerik ihraç etme vizyonuna katkı sağlayabilirler (EBA, 2018).

İçerik Modülleri: Burada haber, video, görsel, ses, kitap, dergi, doküman ve yarışma modülleri bulunmaktadır. “Haber Modülünde yapılan etkinlik ya da haber değeri taşıyan faaliyetler sergilenabilmektedir. “Video Modülü”, eğitsel amaçlı videoların toplandığı alandır. Ders destek, kişisel gelişim, belgesel, çizgi film, rehberlik, meslekî eğitim gibi alanlarda bireysel ve toplu öğrenmeyi destekleyen videoların yer aldığı bu modülde her branştan geniş bir yelpazede video bulunmaktadır. “Görsel Modülünde öğretmen ve öğrencilerin katkılarıyla zenginleşen etiketlenmiş görsellerden olan fotoğraf, resim, harita ve grafikler bulunmaktadır. Böylece derslerin görselliğinin artması, konunun daha iyi kavranması amaçlanmaktadır. “Ses Modülünde sesli kitaplar, eğitici radyo programları ve müzik arşivinden örnekler bulunmaktadır. “Kitap Modülü” derslerde kullanılacak ders kitaplarını e-kitap olarak pdf dosyası haliyle bilgisayar veya etkileşimli tahtaya indirmeye imkân sağlamaktadır. “Dergi Modülü eğitimde kullanılacak, eğitim, kültür ve bilim dergilerine ulaşma imkânı vermektedir. “Doküman Modülünde, eğitim materyali olarak kullanabilecek rehberlik, ödev, yazılı, plan, gibi türünden doküman bulunmaktadır. Bunun dışında EBA bünyesinde düzenlenmiş yarışma ürünlerinin paylaşıldığı ve başvuru süreci devam eden yarışmalarla ilgili bilgilerin yer aldığı “yarışma” portalı bulunmaktadır. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerin sunum, doküman, görsel, ses, video gibi dosyalarını saklayabilecekleri ve birbirleriyle paylaşabilecekleri “EBA Dosya”, birçok etkileşimli içeriğin, ders materyalinin ve eğitim portallerinin bulunduğu “Uygulamalar Modülü” bulunmaktadır. Ayrıca EBA’da birçok kazanım ve değerlendirme testine ulaşılabilen “e-kurs”, her seviyeye uygun videoların bulunduğu “hayat boyu öğrenme” ve “uzaktan eğitim modülü” bulunmaktadır (EBA, 2018)

EBA'nın uygulamaya konulmasından sonra konu ile ilgili bilimsel çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu araştırmaların bir kısmı öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak nicel desende yapılmıştır (Güvendi, 2014; Alabay, 2015; Tutar, 2015). Bir kısmı ise öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine dayalı nitel araştırma deseni ile hazırlanmıştır (Tüysüz & Çümen; 2016; Türker & Güven, 2016; Kurtdede Fidan vd., 2016; Timur vd., 2017; Tanrıkulu, 2017; Taşkıran, 2017; Öner, 2017). Nitel desende yapılan çalışmalardan doküman analiz yöntemini kullanan da olmuştur (Aktay & Keskin, 2016). Ancak alan yazında Din Kültürü ve

Ahlak Bilgisi portalı olmak üzere EBA'yı kullanan İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin görüşlerine dayalı bir çalışmaya ulaşılammıştır. Din Kültürü derslerinin öğrenci ve toplum açısından önemi ve günümüzde teknolojinin eğitimin vazgeçilmesi olduğu dikkate alındığında, yapılacak bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma, İmam Hatip Ortaokulu meslek dersleri, İmam Hatip Lisesi meslek dersleri ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin EBA'ya ilişkin görüşlerini belirlemeyi ve olası iyileştirmeler ile ilgili öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu ana amaç doğrultusunda; İmam Hatip Ortaokulu meslek dersleri, İmam Hatip Lisesi meslek dersleri ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin; EBA hakkında bilgi düzeylerini, EBA'yı kullanım durumlarını, EBA'nın kullanılabilirliğine ilişkin düşüncelerini, EBA'nın verimliliğine ilişkin düşüncelerini, EBA'nın geliştirilmesine yönelik önerilerinin ortaya konması hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Öğretmen görüşlerine dayalı EBA sistemini inceleyen bu araştırma, nitel yöntemde hazırlanmıştır. Nitel yöntem gözlem ve görüşme gibi yöntemlerle verilerin toplanıp, algı ve olayların doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına imkân sağlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008: 39). Araştırmanın alan yazına dayalı giriş kısmında doküman analizi yöntemi kullanılırken, ana kısımda görüşme yönteminin durum çalışması tekniği tercih edilmiştir. Çünkü durum çalışması, çalışmamıza da uygun olarak, bir durum ya da olaya ilişkin değerlendirme yapmak ya da olası açıklamalar geliştirmek için kullanılan bir tekniktir (Büyüköztürk vd., 2011:273).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Muş ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan 18 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunu belirlemede amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2008: 108-109). Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin 8'i kadın, 10'u erkektir. Okul türü olarak 5'i İmam Hatip Lisesi, 9'u İmam Hatip Ortaokulu, 4'ü ise diğer ortaokul ve liselerde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Çalışma grubunun mesleki tecrübeleri 2 ile 7 yıl arasında değişmektedir. Çalışma grubuna ait genel bilgiler aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Ait Genel Bilgiler

Katılımcılar	Çalıştığı okul türü	Meslekte çalışma süresi
K1.	Anadolu İmam Hatip Lisesi	7
K2.	İmam Hatip Ortaokulu	4
E1	Ortaokul	2
E2	Ortaokul	7
E6	Ortaokul	6
E3	İmam Hatip Ortaokulu	4
K4	İmam Hatip Ortaokulu	2
E4	İmam Hatip Ortaokulu	3
E5	İmam Hatip Ortaokulu	4
K5	Kız imam Hatip Ortaokulu	1
K6	İmam Hatip Ortaokulu	3
E7	Kız İmam Hatip Ortaokulu	4
E8	Kız İmam Hatip Ortaokulu	4
K7	Anadolu İmam Hatip Lisesi	2
E9	Anadolu İmam Hatip Lisesi	2
K3	Anadolu İmam Hatip Lisesi	3
E10	Anadolu İmam Hatip Lisesi	2

Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama Süreci

Araştırmanın nitel verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış sorularının yer aldığı görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Soru formunda çalışmanın alt amaçlarına bağlı olarak, 3'ü demografik 5'i temel olmak üzere toplam 8 soru yer almıştır. Hazırlanan sorular 2 Din eğitimi uzmanının görüşüne sunulmuş, onların görüşleri doğrultusunda bazı soruların ifadeleri değiştirildikten sonra pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada 1 İmam Hatip Lisesi meslek, 1 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni yer almıştır. Dönütlere bağlı olarak sorulara son şekilleri verilmiştir.

Çalışmanın yapılabilmesi için öncelikle Muş Alparslan Üniversitesi'nden etik izin ve Muş Milli Eğitim Müdürlüğünden ise anket yapma izin belgeleri alınmıştır.

Çalışma grubu belirlenirken katılımcılar araştırmanın amacı ve süreci hakkında bilgilendirilmiştir. Rızası olan öğretmenler çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin tercihlerine bağlı olarak bazı görüşmeler çalıştıkları okullarda, bazıları ise Muş Öğretmenevinde gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin izinleri alınmak suretiyle görüşmeler kayda alınmıştır.

Verilerin Analizi

Görüşme kayıtları metne aktarıldıktan sonra çalışmanın amacına bağlı olarak betimsel analiz tekniğinden yararlanılarak çözümlenmiştir. Zira betimsel analizde veriler daha önce belirlenen temalara göre özetlenir, yorumlanır ve bir takım sonuçlara ulaşmaya çalışılır (Yıldırım & Şimşek, 2008: 224; Akbulut, 2013: 186). Çalışmada katılımcıların vermiş olduğu cevaplar kişisel bilgileri gizli tutularak erkek katılımcılar E1, E2, E3... Kadın katılımcılar K1, K2, K3...şeklinde kodlanmıştır. Çalışmanın alt hedefleri ile ilgili katılımcıların verdikleri cevaplar alt alta getirilerek süreç içerisinde belirlenen temalara yerleştirilmiştir. Belirlenen temalar birbirleriyle ilişkili biçimde açıklanarak yorumlanmıştır. Ayrıca metnin ana düşüncesini desteklemek için gerekli görülen yerlerde görüşme metinlerinden doğrudan alıntılama yoluna gidilmiştir.

BULGULAR

Çalışma bulguları, çalışmanın alt hedeflerine göre işlenmiştir.

Çalışma Grubunun EBA Hakkında Bilgi Düzeyleri

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) eğitimin niteliğini arttırmak için teknoloji destekli EBA sistemini geliştirmiştir. Bakanlık bir taraftan öğretmen ve öğrencilerin bu sistemden yararlanmalarını öte taraftan sistemin aktif bir kullanıcısı olarak onların sisteme destek sağlamalarını beklemektedir. MEB öğretmenlerin bu sistem aracılığıyla daha nitelikli eğitim vermeleri için EBA'yı tanıtan hizmet içi eğitim kursları düzenlemektedir.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin EBA'yı kullanabilmelerine ilişkin ifadelerinden yapılan doğrudan alıntılar aşağıdaki şekildedir.

E7: EBA'yı biliyor, kullanıyor ve öğrencilere yararlı olduğunu düşünüyorum.

E2: EBA'yı biliyorum, içeriğinden haberdarım.

K2: EBA'yı kullanmamakla beraber hakkında bilgi sahibi olduğumu söyleyebilirim.

E8: EBA'yı genel olarak biliyorum.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin tamamına yakını EBA'yı bildiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte kimisi sistemi aktif kullandığını kimisi ise sistemden faydalanmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin EBA'yı nasıl öğrendiklerine ilişkin ifade ettikleri ise aşağıdaki şekilde olmuştur

K3: EBA ile ilgili kurs aldım.

E3: Akıllı tahtanın kullanılması ile ilgili kursu aldım. EBA'yı da oradan biliyorum.

K6: EBA ile ilgili kurs aldım ama bu kurs verimli değildi.

K7: Kurs aldım ama çoğu uygulamayı kendim öğrendim.

E3: EBA'yı kendim kurcalayarak öğrendim.

E8: EBA ile ilgili bir kurs almadım, EBA'yı kullanmakta sıkıntı çekiyorum. Özellikle içerik paylaşma ile ilgili bir kurs olsa çok iyi olurdu.

Yukarıda yer alan doğrudan alıntılarda görüldüğü gibi çalışma grubundakilerin büyük bir kısmı hizmet içi eğitim kurslar aracılığı ile bir kısmı kendi uğraşları sonucu, bir kısmı ise farklı hizmet içi kurslar olarak EBA'nın nasıl kullanıldığını öğrendiklerini ifade etmişlerdir. EBA'nın kullanımını tam olarak bilmediğini belirtenler de olmuştur.

Çalışma Grubun EBA'yı Kullanım Durumları

Kullanılan Teknolojik Araç

EBA sisteminden faydalanmak için birkaç farklı teknolojik araç kullanılmaktadır. Çalışma grubunun ifade ettikleri aşağıdaki şekildedir.

K3: Akıllı tahtayı kullanıyorum öğrencilerin birkaç duyusuna hitap ettiği için.

K6: Görseelliği artırmak için akıllı tahta kullanıyorum.

E8: Telefon, akıllı tahta ve bilgisayar kullanıyorum.

K5: Akıllı tahta ve kişisel bilgisayarımı kullanıyorum.

Yukarıda görüldüğü gibi çalışma grubunda yer alanların büyük çoğunluğu akıllı tahtayı kullandığını ifade etmiştir. Bazıları ise akıllı tahtanın yanı sıra telefon ve bilgisayar aracılığı ile sistemden yararlanma yoluna gittiklerini belirtmişlerdir.

Yararlanılan Modül

EBA'da başta öğretmen ve öğrenci olmak üzere herkesin faydalanması için hazırlanan birçok modül vardır. Bu modüllerden her zaman aynı derecede istifade edilmemektedir. Çalışma grubunda yer alanların en çok yararlandıkları modüllere ilişkin ifade ettikleri aşağıdaki şekildedir.

E4: En çok videolardan istifade ediyorum.

K6: Kur'ani Kerimi çok iyi. Onu sürekli kullanıyorum.

E3: Malum sınavlardan dolayı soru bankalarında yer alan testleri kullanıyorum.

E8: Video, ders sunumları ve kitap modüllerini kullanıyorum.

E1: EBA Ders modülünü kullanıyorum. Zaman tasarrufu yapmama katkı sağlıyor.

E7: Ders gerekliliği ve öğrencilerin ihtiyaçlarına binaen tüm modülleri kullanıyorum.

E6: EBA kurs uygulamasını aktif olarak kullanıyorum.

Yukarıda yer alan doğrudan alıntılarda görüldüğü gibi çalışma grubu pek çok farklı modülden istifade etmektedir. Bununla birlikte görselliği arttırdığı için videolar, öğrencileri sınavlara hazırlamak için çoktan seçmeli testler, kurs, Kur’ani Kerim modülleri daha çok tercih edilmektedir.

EBA'nın Kullanılmama Gereçekleri

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin bir kısmı ise EBA’yı çok az kullandıklarını (ayda bir) ya da hiç kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Kullanmama gerekçelerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir.

E7: Fiziki şartların yetersizliğinden kullanamıyorum. Daha çok internetin olmayışından

E4: Vakit bulamıyorum.

E5: Bilgisayar kullanmayı iyi bilmediğimden kullanamıyorum.

K2: Çoğu zaman derslerin içerikleri ile ilgili bilgileri bulamadığımdan kullanmıyorum.

K6: Alanla ilgili yeterli kaynak ve uygulama olmadığından kullanmıyorum

K1: Fıkıh dersinde kullanıyorum. Çünkü diğer derslerde eksiklik var.

E6.Yeterli alt yapı ve internet ağının olmayışı EBA'nın kullanılabilirliğini ortadan kaldırmaktadır.

K7: Her öğrencinin evinde internet yok.

E10: Okulda internet bağlantısı yok.

Yukarıda yer alan doğrudan alıntılarda görüldüğü gibi, çalışma grubunun EBA’yı az kullanmalarının ya da kullanmalarının birkaç farklı gerekçesi bulunmaktadır. Fiziki şartların yetersizliği, internetin olmayışı, bilgisayar kullanabilmeme, vakit azlığı, yetersiz altyapı, ilgililerin yeterli kaynağa sahip olmayışı bunların en önde gelen sebepleridir.

EBA'ya Katkı Sağlama

EBA öğretmen ve öğrencilerin katkıları ile zenginleşen bir veri ağıdır. EBA’ya katkı sağladığını belirten olduğu gibi katkı sağlamadığını ifade eden öğretmenler de olmuştur. Konu ilgili çalışma grubunun görüşleri aşağıdaki şekildedir.

E3: Sınav kâğıtları yükleme yolu ile katkı sağlıyorum.

K1: Çoğu kez gönderdiğim videoların onaylanmamasına rağmen videolar ile katkı sağlamaya çalışıyorum.

E1: Haber alanına katkı sağlıyorum. Videolar genelde onay almıyor.

E5: Katkı sağlamadım

Çalışma grubunda yer alanlar sınav kâğıtları, haber, video yükleme yolu ile katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca videoların onay almasının zor olduğunu belirtmişlerdir.

Katkı sağlamayan öğretmenlerin gerekçeleri ise aşağıdaki gibi olmuştur.

E8: Nasıl katkı sağlayacağımı bilmiyorum.

E4: Vakit azlığından katkı sağlayamıyorum.

E5: Teknolojik bilgisi yetersizliğinden katkı sağlamıyorum.

K6: Kendimi bu konuda yeterli görmüyorum.

E7: Belki de EBA'da her şeyi bulduğumdan ona katkı sağlamıyorum.

K2: Bir iki onay almayınca artık katkı sağlamaya çalışmaktan vazgeçtim.

E2: Ben EBA'ya materyal yüklemedim. Çünkü yükleyeceğim materyallerin farklı anlamlara çekilebileceği bunda benim başımı derde sokacağı endişesi taşıyorum.

Yukarıda yer alan doğrudan alıntılarda görüldüğü gibi, çalışma grubunda yer alanlar katkı sağlamama noktasında birkaç farklı gerekçe ileri sürmüşlerdir. Konu ile ilgili bilgi yetersizliği, teknoloji bilgisi yetersizliği, vakit azlığı, onay almanın zorluğu bu gerekçelerin önde gelenleridir. Bir kişi de yükleyebileceği materyalin farklı anlamlara çekilmesi endişesinden EBA'ya katkı sağlamadığını belirtmiştir.

Çalışma Grubun EBA'nın Kullanışlılığına İlişkin Düşünceleri,

Sitenin Kullanışlılığı

Veri ağlarının kullanım kolaylıkları kullanıcıların o ağı kullanmalarını ciddi derecede etkiler. EBA'nın kullanım kolaylığı ile ilgili çalışma grubunda aşağıdaki şekilde düşüncelerini ifade etmişler.

K7: Site kullanışlı, menü kısmı yeterince açık ve anlaşılır.

E4: Site kullanışlı ve görselliği çok iyi.

E1: Sitenin sadeleştirilmesi lazım.

K2: Gerekli materyali bulmakta bazen biz öğretmenler bile sıkıntı çekebiliyoruz.

E2: EBA kullanışlı değil, bilgiler tasnif edilmemiştir. Videolar, haberler gibi kimi bölümlerde çok gereksiz ve niteliksiz bilgi var.

Yukarıda görüldüğü gibi çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı sitenin kullanışlı olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte bazı katılımcılar EBA sitesinin kullanışsız, sadeleştirilmesi gerektiğini ve içerisindeki unsurların iyi tasnif edilmediğini iddia etmektedirler.

Materyalin Kullanışlılığı

EBA sisteminde bulunan materyallerin kullanışlı olması o materyalin tercih sebebidir. Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin EBA’da bulunan materyal ve uygulamaların kullanışlılığı ile ilgili düşünceleri aşağıdaki şekildedir.

E3: İstedığımız materyale ulaşabiliriz.

E7: Her döneme ve seviyeye hitap edebilecek materyaller olacak şekilde tasarlanmış.

K3: EBA materyalleri kullanışlıdır.

E8: Yüklenen materyallerin bir kısmı yükleme yapanın kendi ya da okulunun reklamını yapmış izlenimi veriyor.

K6. Materyaller kullanışlı ama yeterli değil.

K1: Materyaller yetersizdir daha fazla olması gerekiyor.

K5: Alanla ilgili materyaller eksik, olanlar da nitelikli değildir.

E2: EBA’da niteliksiz ve öğrencilere katkı sağlamayan materyaller çok var. İyi bir tasnif yok bu nedenle iyi olan materyali bulma zaman aldığından bazen hepsinden vazgeçiyoruz.

Yukarıda görüldüğü gibi materyallerin kullanışlılığı ile ilgili çalışma grubunda yer alan öğretmenler birbirinden farklı düşüncedeler. Bazıları materyallerin sayısını ve kullanışlılığını yeterli bulurken bazıları ise materyallerin eksik ve kullanışlı olmadığını ileri sürmektedirler. Bazıları ise nitelikli materyalleri çokça materyaller arasında bulmanın zor olduğunu ve bu zorluğun bireyi EBA’dan uzaklaştırdığını belirtmektedirler.

Katılımcı Grubun EBA’nın Verimliliğine İlişkin Düşünceleri

Verimli Modül

EBA’da birbirinden çok farklı modüller vardır. Bu modüller eğitimin niteliğinin artırılmasını hedeflemektedir. Fakat öğretmenlere göre bu modüllerin verimliliği aynı düzeyde değildir. Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin verimli olan modül ile ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir.

E4: En verimli modüller kitap ve video modülleridir.

K1:Bana göre en verimli modül içerik modülüdür.

E1: Bence video modülü iyidir. Ben sürekli ondan faydalaniyorum.

E6: EBA'nın tüm modülleri verimlidir. Etkin kullanıldıklarında hem öğrencinin bireysel öğrenmesine katkı sağlar hem de öğretmen için kolay kontrol mekanizması oluşturur. Özellikle ödevler için muhteşem olabilir.

Çalışma grubu üyeleri daha çok video, kitap, içerik modüllerini verimli bulmaktadır. Bir kişi ise kullanılma amacına bağlı olarak tüm modüllerin verimli olduğunu ifade etmiştir.

Bazıları ise EBA'yı ve içerisindeki modülleri yetersiz bulmaktadır. Konu ile ilgili olarak ifade ettiklerinden yapılan doğrudan alıntılar aşağıdaki şekildedir.

E8:Arapça dersinin ses videolarını EBA da bulamadım.

E2: EBA yerine başka sitelerden materyal bulup sınıf ortamına getiriyorum. EBA çok materyale sahip ancak bunlar verimli değil.

E2: Ücretli materyal edinme siteleri EBA'ya göre daha verimlidir.

E5: İmam Hatip Meslek dersleri gibi sözel ve soyut derslerde EBA çok etkili olmayabilir. Zira bu dersler için etkileşim gerekli.

K7:EBA bilinç kazandırmada yetersizdir. Yüz yüze eğitim gereklidir.

Çalışma grubunda yer alanlardan EBA materyallerini yeterli bulmayanların bazıları EBA'yı diğer materyal siteleri ile karşılaştıranlardır. Bir kişi ise sözel ve soyut derslerin daha çok yüz yüze etkileşime dayalı işlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bazıları da aradıkları materyali EBA'da bulamamaktan yakınmıştır.

Öğrenci Seviyesine Uygunluk

Eğitim; öğrencinin biyolojik, fizyolojik, zihinsel ve duyuşsal gelişimine uygun olarak tasarlanmalıdır. EBA'dan istenen verimin alınabilmesi için hazırlanan eğitsel materyal ve uygulamaların öğrencinin gelişiminin dikkate alınması ile mümkündür. Çalışma grubunun hazırlanan materyallerin öğrencilerin seviyesine uygunluğu ile ilgili düşünceleri aşağıdaki gibidir.

K4: Materyaller öğrenci seviyesine uygundur.

K1: Öğrenci seviyesine uygun değil, materyaller çok karışık yerleştirilmişlerdir.

E3:Materyaller öğrenci seviyesine uygun değil. Dersin kazanımları dikkate alınmadan hazırlanan materyaller çok.

K6: Öğrenci yaşına göre bir tasnif yapılabilir.

Yukarıda görüldüğü gibi katılımcılar, EBA materyallerinin öğrenciye uygunlukları ile ilgili farklı görüşler beyan etmişlerdir. Bazıları öğrenci seviye uygun görünürken kimileri de EBA uygulamalarının en azından bir kısmının öğrenci seviyesine uygun olmadığını düşünmektedirler.

EBA'nın Ders Kazanımlarına Etkisi

Örgün öğretimde her bir dersin öğrenciye yönelik hedefleri vardır. Bu hedefler programda kazanım olarak ifade edilmektedir. Bu durum hem normal okullarda din dersleri hem de İmam Hatip Okullarındaki meslek dersleri için de geçerlidir. Derslerin içerikleri, eğitsel etkinlikler gibi unsurlar öğrencinin daha önceden belirlenen bu kazanımları edinebilecekleri şekilde düzenlenir. EBA'da yer alan uygulamaların da öğrencilerin kazanımları edinmelerine katkı sağlaması beklenmektedir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin konu ile ilgili düşüncelerinden yapılan alıntılar aşağıdaki şekildedir.

K3: EBA dersin kazanımlarını vermede etkilidir.

E7: EBA konunun pekişmesi açısından kazanımları vermede etkilidir.

E8: EBA ile öğrenciler daha aktif olarak dikkatli dersi dinlerler.

E5: Kısmen etkilidir.

E3: EBA dersin kazanımlarını vermede etkili değildir, içerik bakımında çok eksik.

E1: Yüklenen içerikler profesyonelce değil. Bakanlık yükleme yapmıyor. Bu yüzden verim alamıyoruz.

K5: Yeterli değil, çünkü materyal eksik.

Yukarıda yer alan ifadelerde de görüldüğü gibi, çalışma grubu üyeleri EBA'nın dersin kazanımlarını vermedeki etkisi ile ilgili farklı düşünmektedirler. Kimileri EBA'yı etkili bulurken, kimileri kısmen, kimileri doğru kullanıldığında etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise materyal eksikliğinden, verimsizliğinden ve doğru materyali bulmanın zorluğundan EBA'nın öğrenciye kazandırılması gereken kazanımlara etkisinin sınırlı olduğu görüşündedir.

EBA'nın Diğer Sosyal Paylaşım Ağlarından Farkı

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan EBA öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaç duyabileceği pek çok eğitsel eksiklikleri gidererek, onlara katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle emsallerinden ayrılması beklenmektedir. Çalışma grubunun konu ile ilgili düşünceleri aşağıdaki şekildedir.

K1: Ortak sosyal ağ olması itibariyle özeldir.

K2 Ulaşılabilirlik özelliği ile benzerlerinden ayrılır.

E1: Öğrencinin, velisinin ve öğretmenin kullanabilmesi özelliği EBA'yı daha eğitsel bir ağ yapmıştır.

E3: Ders kitaplarına uyumludur.

K6: Ücretsiz olması onu emsallerinden ayırmaktadır.

E7: Özgün ve zengin materyalle sahip olması EBA'yı özel kılmaktadır.

E8: Resmi bir site olduğunda daha güvenilirdir.

Yukarıda görüldüğü EBA'nın diğer sosyal paylaşım ağlarından farkı ile ilgili çalışma grubu üyeleri farklı yönlerini dile getirmişlerdir. Ulaşılabilir olması, ücretsiz olması, ders kitapları ile uyumlu olması, özgün ve zengin materyale sahip olması ve güvenilir olması öne çıkan özellikler olarak sıralanmıştır.

Katılımcı Grubun EBA'nın Geliştirilmesine Yönelik Önerileri

Zaman ve ihtiyaca binaen EBA'nın bazı özelliklerinin değişmesi ve yenilenmesi gerekebilir. Çalışma grubu EBA'nın değişen ihtiyaçlara daha nitelikli cevap verebilmesi için aşağıdaki önerileri geliştirmişlerdir.

E2: EBA'nın iyi tasnif edilmesi gerekir.

E2:EBA'nın verimli olmayan, öğrenciye katkı sağlamayan materyallerden arındırılması gerekir.

E2:Derslerin sınıf, ünite ve kazanımlara göre yeniden bir tasnifi gereklidir.

K2: Öğretmenlerin bu platformu daha aktif kullanmaları için her yönüyle iyileştirmeye ihtiyaç var.

E1: Mesajlaşma uygulaması eklenebilir. Bu EBA'nın sosyal platform yapısını destekleyecektir.

E8: Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik düzenleme yapılabilir. Özellikle görme engellilere için erişilebilir özelliği verilebilir.

K3: Arapça dersi için "Arapça-Türkçe" sözlük eklenirse faydalı olur.

K3: Arapça dersi için diyaloga dayalı videolar eklenirse öğrencilere katkı sağlar.

Yukarıda görüldüğü gibi çalışma grubundaki öğretmenler EBA'dan istenen verimin alınması için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bu önerilerin başında sadece verimli materyallere yer verilmesi, EBA'da içerik tasnifinin yeniden yapılması, özel eğitime gereksinim duyanların dikkate alınması, mesajlaşmanın eklenmesi, erişilebilir olması, yeterli sözlük ve Arapça diyaloglara yer verilmesi, altyapı ve internet sorunlarının giderilmesi gelmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, EBA'da yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri ile ilgili materyal ve uygulamaları değerlendirmeyi ve olası iyileştirmeler ile ilgili öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla EBA'yı derslerinde kullanması beklenen, İmam Hatip okullarında çalışan meslek dersi öğretmenlerinin ve diğer ortaokul ve liselerde çalışan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur.

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin büyük çoğunluğu EBA'yı çok iyi kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Bununla beraber bazıları da EBA'yı iyi düzeyde kullanacak kadar bildiklerini, bazıları ise EBA hakkında genel bilgiye

sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Bir kişi de bilmediğini belirtmiştir. Çalışma grubundaki öğretmenler EBA'yı öğrenme kaynağı olarak hizmet içi kurslar ve kendi çabalarıyla öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç; Tutar'ın (2015: 48) Fen Bilgisi dersi öğretmenleri ile yaptığı çalışma sonucu ile paralellik göstermektedir. Onun 203 kişi ile yaptığı çalışmaya göre öğretmenlerin %22,7'si EBA'yı bilmekte, %46,8'nin kısmen bilmekte %30,5'nin ise bilmemektedir. Güvendi, (2014: 70) öğretmenlerin EBA'da yer alan haberleri takip ettiğini ve yüzeysel olarak haberdar olduğunu belirtmiştir. Alabay (2015: 83) EBA'yı bilme ve kullanma ile ilgili olarak öğretmenler arasında branşa göre bir farkın olmadığını ileri sürmektedir. Timur, Yılmaz ve İşseven (2017: 49) ise öğrenciler üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin büyük bir kısmının da EBA'yı bilmediğini ve ondan hakkıyla istifade edemediğini ifade etmiştir.

Çalışma grubunda yer alanların büyük çoğunluğu akıllı tahtayı kullandıklarını ifade etmiştir. Yanı sıra telefon ve bilgisayar aracılığı ile sistemden yararlanma yoluna gittiğini belirtenler olmuştur.

Çalışma grubu; görselliği arttırdığı için videolar, öğrencileri sınavlara hazırlamak için çoktan seçmeli testler, öğrencinin bireysel öğrenmesine katkı sağladığı için Kur'an-ı Kerim portalını tercih ettiğini belirtmiştir. Öner'in (2017: 235) sosyal bilgiler ve tarih öğretmenleriyle yaptığı çalışmada haritalar, videolar, slaytlar ve testler en çok tercih edilen uygulamalardır. Tutar (2015: 52) öğretmenlerin doküman sağlamak için EBA'yı kullandıklarını belirtmektedir. Türker ve Güven (2016: 50) öğretmenlerin video ve ders sunularından çokça faydalandıklarını zikretmektedir.

Çalışma grubunda yer alanlar içerisinde EBA'yı hiç kullanmadığını ifade eden olduğu gibi her derste kullandığını ifade edenler de olmuştur. Kurtdede Fidan, Erbasan ve Kolsuz (2016) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin büyük bir kısmının EBA'yı derslerinde ara sıra kullandıklarını bir kısmının ise kullanmadıklarını belirtmektedirler. Güvendi, (2014) ortaokul ve lise öğretmenleri ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin %50'inin EBA'yı hiç kullanmadığı sonucunu elde etmiştir. Öner'in (2017: 235) çalışmasında benzer sonuçlar mevcuttur. Çalışmaya göre öğretmenlerin %20'si EBA'yı hiç kullanmamaktadır. Tutar (2015: 50-51) öğretmenlerin çoğunluğunun EBA'yı kullanmadığını kullananların da nadiren kullandığını belirtmektedir. Alabay (2015: 80) EBA'nın öğretmenler tarafından ders işleyiş sürecinde yeterince kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin EBA'yı az kullanmalarının ya da kullanmamalarının birkaç gerekçesi bulunmaktadır. Fiziki şartların yetersizliği, bilgisayar bilmememe, vakit azlığı, yetersiz altyapı, EBA materyal ve uygulamalarını yeterli görmeyişleri bunların en önde gelenleridir. Türker ve Güven'in (2016: 248) yaptıkları çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. Onlar faydalanmama gerekçeleri olarak; alt yapı yetersizliği, bilgi eksikliği, internet ağı sorunları ve içeriğin yetersizliğini ileri

sürmektedirler. Alabay (2015: 84) öğretmenlerin EBA kullanım bilgilerinin düşük olduğunu dolayısıyla ciddi derecede kursa ihtiyaçlarının olduğunu iddia etmektedir.

Çalışma grubu üyeleri EBA'ya çok az katkı sağlamaktadırlar. En çok katkı sağlanan uygulama ise sınav kâğıtları alanıdır. Haber alanında da katkı sağlayan vardır. Katkı sağlamayanlar ise ileri sürdükleri gerekçelerin önde gelenleri; konu ile ilgili bilgi yetersizliği, teknoloji bilgi yetersizliği, vakit azlığı, onay almanın zorluğu olmuştur. Bir kişi de yükleyebileceği materyalin farklı anlamlara çekilmesi endişesinden EBA'ya katkı sağlamadığını belirtmiştir. Tutar (2015: 53) öğretmenlerin çok azının EBA'ya katkı sağladığını, katkı sağlayanlar ise haber ve görsel alanda katkı sağladığını belirtmektedir. Türker ve Güven (2016: 250) 228 lise öğretmeni üzerine yaptıkları çalışmada öğretmenlerin %88'inin EBA'ya katkı sağlamadığını belirtmişlerdir. Gerekçe olarak ise; içerik yetersizliği, tembellik, internet sorunları ve kendilerini yeterli görmeme sıralamışlardır. Güvendi, (2014: 41) ise öğretmenlerin %85 oranında EBA'ya yükleme yapmadıklarını belirtmiştir. Alabay (2015: 81) öğretmenlerin nadiren EBA'ya katkı sağladığını belirtmektedir. Taşkiran (2017: 291) öğretmenlerin katkı sağlamama nedeni olarak okulların alt yapılarının EBA'ya uygun olmamasını göstermektedir.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı EBA sisteminin kullanışlı olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte EBA'nın kullanışsız, içerisindeki unsurların iyi tasnif edilmediğini iddia edenler de olmuştur. Aktay ve Keskin (2016: 43) EBA'nın istenen içeriğe kolay bir biçimde ulaşılmasına olanak verdiğini belirtmektedir. Tutar (2015: 55) 203 kişi ile yaptığı çalışmada %95 oranında EBA kullanışlı olduğu sonucunu elde etmiştir. Tüysüz ve Çümen (2016: 288) öğrenciler üzerine yaptıkları çalışmada EBA sisteminin kullanımının kolay ve beğendiğini ifade edenlerin oranı %80'dir. Öğrencilerden bazıları ise videoların açılmaması veya geç açılması sıkıntısının olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışma grubunda yer alan bazı öğretmenler materyallerin sayısını ve kullanılabilirliğini yeterli bulurken bazıları ise materyallerin eksik ve kullanışlı olmadığını ileri sürmektedir. Bazıları ise nitelikli materyalleri bulmanın zorluğunu ve bu zorluğun bireyi EBA'dan uzaklaştırdığını belirtmektedir. Öner (2017: 236) öğretmenlerin en çok yakındıkları konuları; EBA içeriğinin yetersiz olması, öğrenci seviyesine uygun olmaması ve güncel olmaması şeklinde sıralamaktadır. Alabay (2015: 80) yaptığı çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun EBA'da içeriklerle ilgili ihtiyaçlarına cevap bulamadıkları sonucuna varmıştır. Kurtde Fidan, Erbasan ve Kolsuz (2016) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin %83'nün içerikleri yetersiz bulduklarını ifade etmektedirler. Tanrıku, (2017: 411) çalışmasında EBA içeriğini yeterli bulanlar kadar bulmayan öğretmenlerin de olduğunu ifade etmektedir.

Çalışma grubu üyelerinin büyük bir kısmı EBA'yı verimli bulmaktadır. Verimli bulunan modüller ise video, kitap, içerik olarak sıralanmıştır. Tutar'ın (2015: 55) çalışmasında öğretmenlerin %90 yakını EBA'yı etkili ve verimli bulduğunu ifade

etmiştir. Sıralama olarak ise e-çerik, video, görsel ve e-kitap modülleri verimli görülmüştür. Alabay (2015: 81) öğretmenlerin test soruları, görsel ve işitsel materyalleri kullandıkları sonucunu elde etmiştir. EBA'yı verimli bulmayanlar da vardır. Bunlar arasında gerekçe olarak gerekli ve yeterli materyalin olmayışını iddia edenler olduğu gibi sözel ve soyut derslerin daha çok yüz yüze etkileşime dayalı işlenmesi gerektiğini ifade edenler de vardır. Alabay (2015: 81) sınıf mevcutlarının kalabalık oluşunun bazı materyalleri kullanmamaya neden olduğunu belirtmektedir. Taşkiran (2017: 292) yaptığı çalışmada EBA'nın verimli olması için en çok istenen konu içeriğin geliştirilmesi ve alt yapının güçlendirilmesi olmuştur.

Çalışma grubundaki öğretmenlerin bazıları EBA materyalleri ve uygulamalarını öğrenci seviyesine uygun ve dersin kazanımlarının öğretiminde yeterli ve verimli bulurken, bazıları kısmen, bazıları ise yetersiz ve verimsiz bulmaktadır. Tutar (2015: 61) Fen Bilgisi öğretmenlerin sırasıyla e-çerik, video, e-kitap, görsel, haber ve e-dergiyi verimli gördüklerini belirtmektedir. Timur, Yılmaz ve İşseven (2017: 49) öğrenciler üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin %20'nin eğitsel ihtiyaçları için EBA'yı kullandığı sonucunu paylaşmaktadır. Kullanan öğrenciler ise daha çok konu tekrarı, test çözüme ve ödev yapma için EBA'yı tercih etmektedirler.

Çalışma grubu üyeleri EBA'nın diğer paylaşım ağlarından farkı ile ilgili olarak; ulaşılabilir, ücretsiz, ders kitapları ile uyumlu, özgün, zengin materyale sahip ve güvenilir olmasını sıralamışlardır. Taşkiran (2017: 289) EBA'nın faydalı olduğunu ve öğrenme sürecini kolaylaştırdığını belirtmektedir. Alabay (2015: 81) EBA'nın hem sözel hem de sayısal derslere hitap ettiği belirtmektedir. Ayrıca kalabalık sınıflarda sınıf yönetimini kolaylaştıran, uygulama süresini kısaltarak zamanın verimli kullanılmasını sağlayan materyallere sahip olması ile özel olduğunu vurgulamaktadır.

Çalışma grubu EBA'da nitelikli materyallere yer verilmesi, yeniden ve işlevli tasnifin yapılması, özel eğitime gereksinim duyanların ihtiyaçlarının dikkate alınması, mesajlaşma eklenmesi, erişilebilir olması, sözlük ve yeterli düzeyde Arapça diyaloglara yer verilmesi, altyapı ve internet sorunlarının çözülmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öner (2017: 237) içeriğin zenginleştirilip güncelleştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Taşkiran (2017: 289) içeriğin zenginleştirilmesi ve alt yapının güçlendirilmesi gerektiği sonucunu paylaşmaktadır. Türker ve Güven (2016: 250-251) içeriğin zenginleştirilmesi ve güncellenmesine ek olarak uygulamalı örneklerin dâhil edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Alabay (2015: 84) EBA'dan verimin alınabilmesi için alt yapı sorununun çözülmesi gerektiğini, EBA'da bulunan e-kitap uygulamalarının z-kitap uygulaması haline dönüştürülmesini gerektiğini vurgulamaktadır. Eryılmaz ve Uluç (2015: 223) e-çeriklerin tasarımında, öğrenme ve yenilikçilik becerileri ile yaşam ve kariyer becerilerinin dikkate alınmasını önermektedirler.

Yukarıda yer alan sonuçlara bağlı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- 1- Hizmetiçi kurslar aracılığı ile EBA'nın kullanılma gerekçesi, usulü ve içerik hazırlama ile ilgili bilgilendirme çalışmaları devam ettirilmelidir.
- 2- Alt yapı, internet ve fiziki eksikliklerin giderilmesi sağlanmalıdır.
- 3- Öğretmenler tarafından EBA'ya yüklenmeye gönderilen materyallerin öğrenci seviyesine ve kazanıma uygunluğuna dikkat edilmelidir.
- 4- Derslere ait her kazanıma ilişkin farklı ve işlevsel materyallerin hazırlanmasına çalışılmalıdır.
- 5- Hazırlanan materyal ve uygulamaların özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için ulaşılabilir ve kullanılabilir olmalarına dikkat edilmelidir. Kimi ders ve konularda onlara özel materyal ve uygulamalar hazırlanmalıdır.
- 6- EBA'da güncel ve uygulamaya dayalı yüklemelere öncelik verilmelidir.
- 7- Ders kitaplarındaki kazanımlar ile EBA'ya yüklenen materyal uygulama ilişkisi sağlanmalıdır.
- 8- Arapça dersi için özel materyal ve uygulamaların hazırlanmasına çalışılmalıdır.
- 9- EBA içeriğinin kullanılabilirliğine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aktay, S. & Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) İncelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırma Dergisi*, 2(3), 27-44
- Alabay, A. (2015). Ortaöğretim Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin EBA (Eğitimde Bilişim Ağı) Kullanımına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Eğitim Bilişim Ağı (EBA) <http://www.eba.gov.tr>. Erişim tarihi: 6 Temmuz 2018.
- Eryılmaz, S. ve Uluyol, Ç. (2015). 21. Yüzyıl Becerileri Işığında FATİH Projesi Değerlendirmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 209-229.
- Güvendi, G. M. (2014). Millî Eğitim Bakanlığı'nın Öğretmenlere Sunmuş Olduğu Çevrimiçi Eğitim ve Paylaşım Sitelerinin Öğretmenlerce Kullanım Sıklığının Belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurtdede Fidan, N., Erbasan Ö., & Kolsuz, S. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) Yararlanmaya İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45). 625-637.

- Öner, G. (2017). Sosyal Bilgiler ve Tarih Dersleri İçin Alternatif Bir Kaynak: eba.gov.tr. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 227-257.
- Tanrikulu, F. (2017). EBA'nın Türkçe Dersi Öğrenme Alanlarını Karşılama Yeterliliğine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 395-416.
- Taşkıran, C. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Perspektifinden Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Platformu. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 9, 284-295.
- Timur, B., Yılmaz Ş., & İşseven, A. (2017) Ortaokul Öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Sistemini Kullanmalarına Yönelik Görüşleri. *Asya Öğretim Dergisi*, 5(1), 44-54.
- Tutar, M. (2015). Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Sitesine Yönelik Olarak Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türker, A. & Güven, C. (2016). Lise Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Projesinden Yararlanma Düzeyleri ve Proje İle İlgili Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 5(1), 243-254.
- Tüysüz, C. & Çümen, V. (2016). Opinions of Secondary School Students about EBA Course Website. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9/3. 277-296.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.